

Het verhaal van de vijgenboom

In: Nieuwsbrief Oecumenische vrouwensynode, nr. 84, november 2010

Aan het begin van de workshop 'Bijbellezen met de stem van de aarde' kiezen we steentjes die op een grindpad gevonden zijn. Gewoonlijk zien we een kiezelsteentje als levenloze natuur, als iets dat ver beneden de mens staat. Een steentje kan niet denken, heeft geen ziel en geen stem.

In de gebruikelijke antropocentrische visie is het enige nut van het steentje dat je erover heen kunt lopen. In de workshop merken we al gauw hoe moeilijk het is om op die antropocentrische manier naar ons steentje te kijken. We hebben het gepakt en het ligt warm in onze handen. Vanaf het moment dat we er een relatie mee aangaan is het geen levenloze natuur meer.

We lezen in de workshop het bijbelverhaal over de vijgenboom die Jezus vervloekt (Marcus 11: 1-14, 20-24) en gaan een relatie met die boom aan. We benaderen dit verhaal vanuit een radicaal ecologisch perspectief, met de stem van de aarde, zoals dat in *Earth Bible* gebeurt. Het is een Australisch project, waar bijbelwetenschappers uit de hele wereld aan meewerkten. De methode komt voort uit de feministische exegese van Schussler Fiorenza en Mieke Bal. Als je de bijbel leest met dit perspectief, dan ga je ervan uit dat alles in de schepping een eigen waarde heeft. Ieder deel heeft een ziel en een stem, al weten we niet hoe die klinkt. Alles is verbonden en afhankelijk van elkaar. En niets is hoger of lager.

De methode bestaat uit drie stappen. In de eerste stap lees je een verhaal met de verdenking dat de tekst antropocentrisch van karakter is, en tot nog toe ook zo gelezen zal zijn. In een tweede stap neem je het op voor de aarde. De vijgenboom bijvoorbeeld, kan Jezus helemaal geen vijg geven, want ze waren nog niet rijp. "Ze had het graag gewild," zei iemand uit de groep, "maar het was haar tijd nog niet." Je zoekt in die tweede stap ook naar sporen in de tekst waarin wel recht gedaan wordt aan de aarde. Deze speurtocht is verrassend, ondervonden wij. Zo ontdekte een van ons dat de vijgenboom in verzet ging tegen haar lot. Jezus beval haar geen vruchten meer te dragen, maar de boom ging verder. Zij liet zich helemaal verdorren, tot aan haar wortels toe, uit protest. In de derde stap geef je de aarde een stem. Elk van ons herschreef het verhaal met de blik van de vijgenboom. Iemand schreef dat de vijgenboom Jezus een spiegel voorhield: "Geef ieder de tijd om in haar eigen ritme vrucht te dragen". Er klonken die middag zestien verschillende verhalen. En de vijgenboom zelf? Zij stond tussen ons in met een weelderig groen bladerdak, want daar was het de tijd voor. En zij glom.

Berthe van Soest